

ATATÜRK'ÜN KÜLTÜR SİYASETİNDE BATILILAŞMA VE AHMET HAMDİ BAŞAR'A GÖRE YENİ DÜNYA DÜZENİ OLARAK ATATÜRK İNKILAPLARI

DR. OSMAN KUBİLAY GÜL*

Giriş

Millî Mücadelenin kazanılmasının ardından Türkiye Cumhuriyeti, her alanda, çağdaş devletler seviyesinin üzerine çıkma çabası içerisine girmiştir. Topyekûn girilen bir savaşın ardından kurulmuş olmasına rağmen Mustafa Kemal Atatürk, yeni kurulan devletin temelini kültür olarak belirlemiştir. Ona göre, zafer amaç değil; araçtır. *"Her zafer bir sonrakinin aracıdır, asıl olan fikirdir!"* diyen Atatürk'ün tüm yeniliklerinde güttüğü temel düşünce ve değişmez amaç çağdaşlıktır.¹

Geçmişten gelen kültür öğeleri reddedilmeden çağdaş medeniyetlerin ulaştığı nokta da göz önünde bulundurularak Türkiye Cumhuriyeti'nin dünya devletleri arasında hak ettiği yeri alabilmesi için çalışmalara başlanmıştır. Mustafa Kemal Atatürk daha Lozan görüşmeleri sürerken *"Memleket behemhâl asri, medeni, müteceddit olacaktır. Bizim için bu hayat davasıdır."* diyerek modernleşmenin Türkiye için bir hayat davası, mücadelenin ana meselesi olduğunu dile getirmiştir.²

* Sivas Yenişehir Anadolu Lisesi Tarih Öğretmeni.

Bu bağlamda, Atatürk'ün gerçekleştirmiş olduğu bütün inkılapların kültür siyaseti içerisinde değerlendirilmesi yanlış olmaz kanaatindeyiz.

1. Atatürk'ün Kültür Siyaseti

Konuya girmeden önce Atatürk'ün "kültür" tanımını dile getirmenin faydalı olacağı kanaatindeyiz. Atatürk'e göre kültür ve medeniyet birbirinden ayrılmalıdır. Çünkü onun düşüncesinde kültürle uygarlık aynı şeylerdir ve bu anlamda bir bütün meydana getirirler ki bu da bütün davranışlara şekil vermesi gereken bir unsur olarak kabul edilir.³

Atatürk, Türkiye'nin temel siyasetini, yüksek ve inkılapçı bir kültür seviyesine varmak için daha çok çalışsan, müspet bilimlerin temellerine dayanan, güzel sanatları seven, fikir terbiyesinde olduğu kadar beden terbiyesinde kabiliyeti artmış ve yükselmiş olan erdemli, kudretli bir nesil yetiştirmek olarak belirlemiştir.

Ona göre kültür, bir insan cemiyetinin üç türlü faaliyeti olarak kabul edilmelidir. Bunlar:

Devlet hayatında,

Fikir hayatında, yani ilimde, içtimaiyatta ve güzel sanatlarda,

İktisadi hayatta yani ziraatte, sanatta, ticaretle, kara, deniz ve hava taşımacılığında yapabildiği şeylerin tamamıdır.

Dünya üzerindeki bütün kültürlerin faaliyetleri aynıdır. Değişiklik yalnızca sonuçlardadır. Devletler yüksek bir kültür oluşturabilirlerse bu kültür daha başka milletleri de etkileyecek ve medeniyet olacaktır⁴. Yani, medeniyet tek bir milletin tekelinde olabilecek bir şey değildir.⁵ Milletler kendi kültürlerini medeniyet hâline getireceği gibi, dünya medeniyetlerinden de istediği gibi faydalanabilir. Yükseltmeyi başarırlarsa kültürleri medeniyet hâline gelebilecektir.

Atatürk, Türkiye'nin temel siyasetini, yüksek ve inkılapçı bir kültür seviyesine varmak için daha çok çalışsan, müspet bilimlerin temellerine dayanan,

güzel sanatları seven, fikir terbiyesinde olduğu kadar beden terbiyesinde kabiliyeti artmış ve yükselmiş olan erdemli, kudretli bir nesil yetiştirmek⁶ olarak belirlemiştir. Görüldüğü üzere Atatürk, Türkiye'nin geleceğinin teminat altına alınmasını kültürlü gençler yetişmesine bağlamaktadır.

Cumhuriyetin kuruluş yıllarında yaşanan sorunlardan bir tanesi de insanların yüzyıllardır alışmış oldukları yönetim tarzı ve kendilerine has kültürlerinin çağa ayak uydurabilir hâle getirilmesidir. Türkiye Cumhuriyeti hem yönetim biçimi ile hem de her alanda izlediği siyaset ile Osmanlı Devleti'nden farklıdır. Ata-

türk, geçmiş kültürü tam olarak reddetmemekle birlikte, kültürün millilik özelliğini koruyarak çağdaş uygarlıklar seviyesine çıkarılmasını hedeflemiştir. 1924 yılında yaptığı bir konuşmada:

“Milletimizin hedefi, milletimizin mefkûresi bütün cihanda tam manasıyla medeni bir heyeti içtimaiye olmaktır. Bilirsiniz ki, dünyada her kavmin mevcudiyeti, kıymeti, hakkı hürriyet ve istiklâli, malik olduğu ve yapacağı medenî eserlerle mütenasiptir. Medenî eser vücuda getirmek kabiliyetinden mahrum olan kavimler, hürriyet ve istiklâllerinden tecrit olunmaya mahkûmdurlar. Tarihi beşeriyet baştanbaşa bu dediğimi teyit etmektedir. Medeniyet yolunda yürümek ve muvaffak olmak, şartı hayattır. Bu yol üzerinde tevakkuf edenler veyahut bu yol üzerinde ileri değil geriye bakmak cehil ve gafletinde bulunanlar, medeniyeti umumiyenin huruşan seli altında boğulmaya mahkûmdurlar. Medeniyet yolunda muvaffakiyet teceddüde vabestedir. İçtimai hayatta, iktisadî hayatta, ilim ve fen sahasında muvaffak olmak için yegâne tekâmül ve terakki yolu budur. Hayat ve maişete hâkim olan ahkâmın, zaman ile tagayyür, tekâmül ve teceddüdü zarurîdir. Medeniyetin ihtiraları, fennin harikaları, cihanı tahavvülden tahavvüle duçar ettiği bir devirde, asırlık köhne zihniyetlerle, maziperestlikle muhafaza-i mevcudiyet mümkün değildir.”⁷ demektedir. Bu konuşmadan da anlaşıldığı üzere Atatürk, geçmişe takılıp kalmanın hiçbir fayda sağlamayacağını, ilerleme yolunun ancak ve ancak ileriye bakmak olduğunu düşünmektedir.

Çağdaşlaşma yolunda Atatürk, kültüre ayrı bir önem vermiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin temelini kültür olduğunu ifade ettiği gibi,⁸ kültürün ülkenin şekillenmesi çalışmalarında ilk unsur olarak ele alınması gerektiğini düşünmüştür. Atatürk için her hareket ilim zihniyeti, bütün kültüre şekil veren temel prensip ve bir hayat görüşü olarak hâkim olmalıdır.⁹ Bu sayede ileri kabul edilen Batılı devletlerin seviyesine erişilmiş olacaktır.

Mustafa Kemal Atatürk, kültürel alanda yapılacak çalışmaların bir bütün olarak ele alınması gerektiği görüşündedir. Bu bütünün sağlanmaması durumunda diğer alanlarda yapılacak planların da başarı ihtimali kalmayacaktır. Başarı sağlanabilmesi için yapılması gereken ilk iş halkın ufkunun açılmasıdır.¹⁰ Dar ufka sahip olan halkın hiçbir alanda çağdaşlaşması mümkün görünmemektedir. Yüzyıllardır savaşlarla boğuşmuş ve ağır vergiler altında ezilmiş halkın ufkunun genişletilmesi ancak kültür ile mümkün olacaktır. Kültür sayesinde insanların ufku genişleyecek ve daha büyük işler başarmak için öz güvenleri yerine gelecektir.

Atatürk, kültürün önemini pek çok konuşmasında dile getirmiştir. Ayrıca Maarif Bakanlığının adını Kültür Bakanlığı olarak değiştirmek istemesi de kültüre verdiği önemin ciddi bir delili olarak ortaya çıkmaktadır.¹¹

2.Kültür Siyaseti Çerçevesinde Batılılaşma ve Millî Kültür

Mustafa Kemal Atatürk'ün kültür siyasetinde Batılılaşmak şüphesiz önemli bir yer tutmaktadır. Fakat burada ayrımı yapılması gereken önemli nokta neden Batı'nın tercih edildiğidir. Atatürk, Türkiye'nin hedefini muasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkmak olarak belirlemiştir. Yani, Türkiye Cumhuriyeti, dünya üzerinde medeniyet nerede daha fazla ilerlemişse oraya yönelmelidir. O dönemde Batı'nın gelişmişliği fazla olduğu için Batı hedef alınmıştır. Zaten o dönemde tercih konusu olabilecek başka bir medeniyet yoktur.

Atatürk'ün müthiş bir asker olmasının yanında siyasi bir deha olduğu herkesçe kabul edilen bir gerçektir. O, bu dehası sayesinde Osmanlı Devleti'nin yıkılma sebeplerini çok iyi bir şekilde tahlil etmiş ve yeni kurulan ülkenin aynı yanlışları tekrar etmemesini sağlamaya çalışmıştır. Atatürk, Osmanlı Devleti'nin yıkılmasının ana sebebini Osmanlı Devleti'nin elde ettiği zaferlerden sonra Batıyı küçük görüp onlarla bağlarını koparması olarak göstermektedir. Ona göre memleketler farklıdır fakat medeniyet birdir. Memleketlerin ilerleyebilmesi için yapması gereken en önemli şey medeniyete iştirak etmesidir.¹² Atatürk, ülkenin öncelikle medeniyete iştirak etmesini daha sonra da bu medeniyete katkı sağlamasını hedeflemektedir.

Atatürk, medeniyeti bütün dünya milletlerinin ortak malı olarak görmektedir. Bunu da "*Batı'ya rağmen Batılılaşmak*" olarak ifade etmektedir. Medeniyetin nimetlerinden faydalanmak birkaç devletin ya da milletin hakkı değildir. Bütün insanlar medeniyetten faydalanmalıdır. Buna Batılılar mâni olmaz.¹³ Yeni kültür, Batılı olacaktır ve bir yaşam biçimi olarak toplumsal yapının her kademesinde aynı biçimde var olacaktır.¹⁴

Türkiye'nin Batılılaşma hedefinde hiçbir zaman bir değişiklik olmamıştır. Daha 1923 yılında Atatürk:

*"Memleketimizi asrileştirmek istiyoruz. Bütün mesaimiz Türkiye'de asri, binaenaleyh garbi bir hükûmet vücuda getirmektir."*¹⁵ diyerek belirttiği hedefi ömrünün sonuna kadar devam ettirmiştir.

Batılılaşmaya karar verildikten sonra orta çıkan diğer mesele Batılılaşmanın nasıl olacağıdır. Batı tamamen mi taklit edilmelidir yahut Batı'nın belli yönleri mi alınmalıdır? Belli bir yön alınacaksa bu yönler hangileridir?

Medeniyetin
nimetlerinden
faydalanmak
birkaç devletin ya
da milletin hakkı
değildir. Bütün
insanlar
medeniyetten
faydalanmalıdır.

Atatürk, Batılılaşma konusunda ne kadar kararlı ise millî kültürün muhafaza edilmesi konusunda da o kadar kararlı gözükmektedir. Ona göre yapılması gereken tam bir taklitçilik değildir. Batı'da iyi görülenler, millî bünyemize uygun oldukları takdirde medeniyet seviyesi içinde benimsenmelidir.¹⁶ Görüldüğü üzere Batı'dan alınacak yönlerin iyi olması yetmemektedir. Bunların millî bünyemize de uyumlu olması gerekmektedir. Atatürk'ün millî benliği muhafaza etmeye önem verdiği açıktır.

Atatürk, geçmişi tamamen reddetmemektedir. Bilakis geçmişte atalarımızın kültürde dünya lideri olduğunu, Türkiye'nin de aynı yeri elde etmesi gerektiğini söylemektedir.¹⁷ Batılılaşma sayesinde millî kültürün yükselmesini hedeflemektedir.¹⁸ Ona göre kültür, millî benlik ve millî kimliğin toplamını ifade etmektedir.¹⁹ Zaten yüksek olan Türk kültürü yeniden canlandırılmalı, Batılılaşma sayesinde muasırlaşmalıdır. Millî benlik ve millî kimlik muhafaza edilerek gerçekleşecek Batılılaşma Türk kültürünü dünya medeniyeti hâline getirecektir.

Atatürk'ün kültür konusunda önem verdiği hususlardan biri de Türk dünyasının kültür birliği içinde olmasıdır.

Türk dünyasında bir kültür birliği oluşmasını arzulayan ve bu konuda büyük gayret gösteren Atatürk:

*"Türkiye dışında kalmış olan Türkler ilkin kültür meseleleriyle ilgilenmelidirler. Nitekim biz Türklük dâvasını böyle bir müsbet ölçüde ele almış bulunuyoruz. Büyük Türk tarihine, Türk dilinin kaynaklarına, zengin lehçelerine, eski Türk eserlerine önem veriyoruz. Baykal ötesindeki Yakut Türklerinin dil ve kültürlerini bile ihmal etmiyoruz"*²⁰ sözleri ile Türk dünyasında siyasi birlik sağlanmasının güç olduğunu fakat kültürel birliği sağlamanın mümkün olduğunu anlatmaktadır. Bu sayede daha önce Türk dünyasını bir arada tutmuş Türk kültürü, yeni dünya düzeninde de Türk dünyasını birleştirmeye devam edecektir.

Sovyet Rusya, hâkimiyeti altında bulunan Türk devletleri ile Türkiye arasındaki bağı koparmak istemiştir. Bu amaçla Türk devletlerini Latin alfabesine geçirmiştir. O dönemde Sovyetlerden kaçıp Türkiye'ye sığınan Yusuf Akçura, Ahmet Ağaoğlu ve Sabri Maksudi gibi daha birçok fikir adamı, Türk dünyasında meydana gelen kültür kopukluğunun giderilmesi gerektiğini Atatürk'e bildirmişlerdir. Atatürk, bu fikirleri benimseyerek hem Türk dünyasındaki bu kültür kopukluğunu gidermek hem de Türk milleti için hedef olarak gösterdiği Batı âlemi ile olan ilişkilerini daha düzenli bir şekilde yürütmek için Latin alfabesine geçmiştir (1 Kasım 1928).²¹

Atatürk'ün bu hamlesi Stalin'i tedirgin etmiş ve Stalin, Türk dünyasının kültürel bütünlüğünü bozmak ve Sovyet kültür birliğini sağlamak amacıyla 1930'da Kiril alfabesini resmî alfabe olarak kabul etmiştir.²² Bu durum kültür birliğinin

ne kadar önemli olduğunun anlaşılması açısından önemli bir örnektir kanaatindeyiz.

Yukarıda bahsettiklerimiz bir bütün olarak ele alındığında Mustafa Kemal Atatürk'ün yapmış olduğu bütün inkılâpların kültür ekseninde olduğunu söylemek yanlış olmaz kanaatindeyiz. Atatürk giriştiği bütün yenilik hareketleriyle üstün ve millî bir kültür oluşturmaya çalışmıştır. Bu çabalar esnasında gerek yurt içinde gerekse yurt dışında kendisine ve yaptıklarına hayranlık besleyen pek çok kişi olmuştur. Bunlardan biri de dönemin önemli bürokratlarından biri olan Ahmet Hamdi Başar'dır.

3.Ahmet Hamdi Başar'ın Atatürk'ün Kültür Siyaseti Hakkındaki Görüşleri

Ahmet Hamdi Başar'ın görüşlerine geçmeden önce kendisi hakkında kısaca bilgi vermek uygun olacaktır.

Ahmet Hamdi Başar, 1897 yılında İstanbul'da doğmuştur. Coğrafya eğitimi almış olmasına rağmen ekonomiye fazlaca ilgi duymuş ve iş adamı olarak Osmanlı'nın son dönemlerinde boy göstermiştir. Millî Mücadele sırasında M.M. Gru-

bunda görev alan Başar, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra da ekonominin millîleşmesi için çaba göstermiştir. Bu çabalar takdir görmüş ve Başar, İstanbul Liman Şirketi müdürlüğüne atanmıştır. Ayrıca 1933 yılında Mustafa Kemal Atatürk'ün yurt gezisine uzman sıfatıyla katılmıştır. Bu sayede hem devletin işleyişi hem de Mustafa Kemal Atatürk'ün inkılapları hakkında önemli izlenimlere sahip olmuştur.²³

Başar'ın önemli bir yanı da yapmış olduğu sosyolojik tespitlerdir. Başar, dünya medeniyeti üzerine çıkarımlar yapmış ve bu çıkarımları Türk inkılabı ile birleştirmeyi denemiştir.

Medeniyetler,
doğar, genişler,
tezatlar içine
düşer ve çökerler.
Yeni medeniyetler
de eski
medeniyeti
yıkan
tezatlardan
doğar.

3.1.Başar'a Göre Batılılaşmak

Ahmet Hamdi Başar, bu konuda Mustafa Kemal Atatürk'ün politikasını tam olarak benimsemiş görünmektedir. O da Atatürk gibi, Batılılaşmanın şart olduğunu fakat bunun için Batı'nın tamamen taklidinin gerekmediğini savunmaktadır. *"Batı'dan lazım olan her şey alınmalıdır fakat alınan her şey Türkiye şartlarına göre yeniden düzenlenmelidir."*²⁴ görüşündedir.

Başar, Batı'nın olduğu gibi alınmasının cemiyetimiz açısından da mümkün

olmadığı görüşündedir. Batı'dan her türlü yeniliğin, teknolojinin, kanunların alınmasına rağmen bunları uygulayacak ruhun Şarklı kalması alınan yeniliklerin istenilen etkiyi yapmasına engel olacaktır. Hatta bu taklidin devam ettirilmesi durumunda toplumun maddi olarak yükselmesine rağmen manevi olarak bir çöküntü yaşayacağı iddiasındadır.²⁵

Ona göre, Osmanlıdan kalma bir alışkanlıkla halk Batı'yı kötü görmekte ve ondan gelen her şeyi kayıtsız şartsız reddetmektedir. Bu nedenle Batılılaşmak ancak halkın güvendiği bir kişi eliyle ve inkılaplar halinde olmalıdır. Bu işi başarabilecek tek kişi ise Atatürk'tür. Ancak Atatürk gibi, halkının iyiliğini halkından daha çok düşünen birisi halka rağmen Batılılaşmayı sağlayacaktır.²⁶ Anlaşıldığı üzere Başar, Atatürk'ün yenileşme konusunda takip ettiği siyaseti yeğâne başarı yolu olarak görmektedir.

3.2.Dünya Düzeni Olarak Atatürk İnkıpları

Başar'a göre medeniyetleri oluşturanlar halklardır. Medeniyetler, doğar, genişler, tezatlar içine düşer ve çökerler. Yeni medeniyetler de eski medeniyeti yıkan tezatlardan doğar. Medeniyetin ilk kurulduğu zamanlar sükûn dönemi, tezatların ortaya çıktığı dönem buhran dönemidir. Sükûn döneminden buhran dönemine geçişi ise intikal dönemi olarak adlandırmaktadır.²⁷ Başar'ın bu düşünceleri göz önüne alındığında tezatlar yaşamaya başlayan medeniyetin kurtulma ihtimali yoktur. Yaşadığı buhran bir savaş ile son bulacak ve yeni bir medeniyet başlayacaktır.

Ahmet Hamdi Başar, batı medeniyetini kabul etmekle birlikte bu medeniyetin miadını doldurduğu görüşündedir. Çıkan I. Dünya Savaşı da Batı medeniyetinin sonudur. Artık dünyanın yeni bir medeniyet görüşüne ihtiyacı vardır.

Başar'ın, toplumların buhran dönemlerini nasıl atlatacağına dair görüşleri de vardır. Ona göre, buhranın atlatılması ve toplumun yeniden huzura kavuşması ancak, belli bir müddet yaşanacak olan, diktatörlük ile mümkün olacaktır. Bu konuda diktatöre büyük iş düşmektedir. Diktatör gücün etkisinde kalarak irticayın, eskinin, din ve ananenin temsilcisi olmamalıdır. Kazandığı iktidarı evlatlarına devretmeye çalışan diktatör, halkı kurtarmak yerine sürekli bir buhrana sebep olacaktır. Diktatör öncelikle inkılapçı bir yapıya sahip olmalıdır. Eski şartları değiştirmeye ve yeni ana prensiplere dayanmış bir refah ve sükûn devresine cemiyeti ulaştırmaya çalışmalıdır.²⁸

Başar, Mustafa Kemal Atatürk'ü buhran devrini sonlandırmak üzere gelmiş kişi olarak görmektedir. Toplumları buhrandan kurtaracak kişinin özelliklerini sıralarken bilerek veya bilmeyerek Atatürk'ün özelliklerinden bahsetmektedir. Bu da göstermektedir ki Başar, Mustafa Kemal Atatürk'ü yeni medeniyetin kurucusu, Türk inkılabını da dünyaya huzur ve refahı getirecek yeni dünya düzeni olarak görmektedir.

Başar'a göre Türk inkılabının en büyük zaferi, harikulade sezış kuvveti olmasıdır. Atatürk sayesinde inkılap heyecanını hiç yitirmemiş, kudretinden de hiçbir şey kaybetmemiştir.²⁹ Başar'ın, inkılapları dünya medeniyetinin temeline oturtmasının en büyük nedeni bu olsa gerektir. Zira sürekli bir dinamizm içinde olan inkılap kendisini sürekli olarak çağdaş tutabilecektir.

Ona göre, Türk inkılabı başlangıçta Batı'yı taklit etmiş olsa da daha sonra bundan vazgeçmiştir. Türkiye'nin kendisine uygun bir yol bulması gerektiğini savunmaktadır. Bunu da Kemalizm olarak dile getirmektedir. Kemalizm, yalnız

Yüksek Türk kültürünün, takip edilecek doğru kültür siyasetleri ile dünya medeniyetine pek çok şey katabileceği gibi medeniyetin bizzat kendisi olması da elbette ki mümkündür. Bu kültür ile yetişecek yeni neslin bunu başarabileceğinden şüphemiz yoktur.

Türkiye için değil, bütün geri kalmış, yeniden bağımsızlığını kazanmış, kalkınmaya girişmiş her memleket için ideal rejimdir.³⁰

Yukarıda bahsettiğimiz gibi Başar, Türk inkılabının dünya çapında bir fikir akımı hâline gelebileceği görüşündedir. Ona göre, Türk inkılabının dünyaya sıcak gelecek ve yayılacak fikir hâlinde sistemleştirilmesi gerekmektedir. Atatürk'ün belirlemiş olduğu altı ok, sadece Türkiye'nin değil yeni dünyanın temeli olabilecek niteliktedir.³¹ Milli Mücadele ile müstemleke kavramını bitirmiş olan Türkiye, yeni dünya düzenini kurmak için ilk adımı atmıştır. Bundan sonrası Atatürk'ün fikirlerinin sistemleştirilmesi ile mümkün olabilecektir.

Başar'ın inkılaplar ile ilgili diğer bir tespiti ise inkılapların halk tarafından yeterince benimsenmediğidir. Ona göre, halk Osmanlı hasretinden bir türlü kurtulamamıştır. Hatta dönemin münevverlerini dahi Atatürk'ü anlamamak ile itham etmektedir.³²

Bu münevverler sayesinde Atatürk'ün görüşleri yanlış anlaşılmakta ve Batı, körü körüne taklit edilmeye çalışılmaktadır.

Başar, gençler arasında liberalizm ve sosyalizminin yayılmasına da karşıdır. Ona göre, Türkiye'nin yükselme ve kalkınma yolunda ne liberalizme ne de sosyalizme ihtiyacı vardır. Türkiye'nin takip etmesi gereken tek fikir ancak Atatürk'ün fikirleri olmalıdır.³³

Sonuç

Yukarıda da bahsettiğimiz gibi, Atatürk kültür alanında yenileşmeyi parça parça değil, topyekûn olarak yapmak niyetindedir. Ayrıca yeni kurulan ülkenin ana direği olarak da kültürü belirtmektedir. Bu açıklamalar doğrultusunda Ata-

türk'ün yapmış olduğu bütün yenilikleri kültür siyaseti olarak adlandırmak mümkündür.

Başar'ın değerlendirmeleri göz önüne alındığında Türkiye'nin takip etmiş olduğu kültür siyaseti bütün dünyayı etkileyebilecek durumdadır. Zaten Millî Mücadele ile mazlum milletleri derinden etkilemeyi başaran Türk inkılabı, aynı milletlerin çağdaş uygarlıklar seviyesine çıkmasına da yardımcı olacaktır. Bu amaçla yapılması gereken de Atatürk'ün gerçekleştirdiği inkılapların sistemleştirilmesidir.

Bizce Atatürk'ün inkılapları ortaya çıkış dönemi açısından çok büyük alanları etkileyebilecek güce sahiptir. Önemli olan bu potansiyele sahip inkılapların nasıl sistemleştirileceğidir.

Bir durum değerlendirmesi yapmak gerekirse günümüzde Atatürk inkılaplarının dünya üzerinde ümit edilen etkiyi yapmadığı açıkça görülecektir. Hatta kendi toplumumuzda dahi Atatürk ve Atatürk inkılaplarına karşı kesimler bulunmaktadır. Bu da sadece Atatürk inkılaplarının değil, Atatürk'ün de yanlış anlaşıldığı, yahut daha da vahim olarak yanlış anlatıldığı gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

Yüksek Türk kültürünün, takip edilecek doğru kültür siyasetleri ile dünya medeniyetine pek çok şey katabileceği gibi medeniyetin bizzat kendisi olması da elbette ki mümkündür. Bu kültür ile yetişecek yeni neslin bunu başarabileceğinden şüphemiz yoktur. ■

¹ Kavcar, Cahit (1981), "Atatürk'ün Kültürel Alanda Yaptığı Yenilikler", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C. 14, s. 1, s. 31.

² İnalçık, Halil (1972), "Atatürk ve Türkiye'nin Modernleşmesi", Derleyen: Zuhul Süzgün (Gezgin), Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, s. 33.

³ Yüksel, Ahmet Haluk (1989), "Atatürkçü Düşünce Sistemine Dayalı Toplumsal Kültür Anlayışı ve Kültürel İletişim", *Atatürk Yolu*, Kasım, s. 4, s. 578.

⁴ *Atatürkçülük, Atatürk'ün Görüş ve Direktifleri* (1998), C. I, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, s. 354.

⁵ Atatürk'ün sağlığında yapmış olduğu bu tanım günümüz Kültürel Antropolojisinde tartışmasız kabul edilen bir prensip hâline gelmiştir. Reşat Kaynar (1986), "Atatürk'ün Kültür ve Eğitim Anlayışı", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Temmuz, S. 6, C. II, <http://www.atam.gov.tr/index.php?Page=DergiIcerik&IcerikNo=978> (Erişim Tarihi: 23.07.2011)

⁶ *Atatürkçülük, Atatürk'ün Görüş ve Direktifleri* (1998), C. I, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, s. 350.

⁷ *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri*, Ankara: Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, C. II, 1952, s. 183.

⁸ *Atatürkçülük, Atatürk'ün Görüş ve Direktifleri*, C. I, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1998, s. 348.

⁹ İnalçık, a.g.m., s. 35, 36.

- ¹⁰ Gulzar, Ahmed (1972), “İktisadi Kalkınma ve Kültürde Değişmeler”, derleyen: Zuhâl Süzgün (Gezgin), Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 69, 70.
- ¹¹ Özdenoğlu, Şinasi “Atatürkçü Bir Kültür Politikasının Niteliği ve Amaçları”, *Türk Dili Dergisi*, Ekim 2007, C. XCIV, S. 670, s. 659.
- ¹² *Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri*, Ankara: Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, C. III, 1954, s. 67.
- ¹³ Tunaya, Tarık Zafer (1972), “İdeolojik İstiklal”, derleyen: Zuhâl Süzgün (Gezgin), Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, s. s. 89-90.
- ¹⁴ Yüksel, agm., s. 578.
- ¹⁵ *Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri*, Ankara: Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, C. III, 1954, s. 68.
- ¹⁶ İnan, Ayşe Afet (1959), *Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, s. 178.
- ¹⁷ *Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri*, Ankara: Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, C. III, 1954, s. 91.
- ¹⁸ *Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri*, Ankara: Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, C. I, 1945, s. 353.
- ¹⁹ Tural, Sadık Kemal (1995), “Atatürk’ün Kültüre Bakışı”, Ankara: *Türk Dili Dergisi*, s. 527, s. 1193.
- ²⁰ *Atatürkçülük III-Atatürkçü Düşünce Sistemi*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayını s. 30.
- ²¹ Kılıç, Selami (2000), Atatürk’ün Büyük Özlemi Türk Dünyası’nda Kültür Birliği”, *Atatürk Dergisi*, , C. 3, s. 1, s. 174.
- ²² Kılıç, agm., s. 175.
- ²³ Ahmet Hamdi Başar hakkında detaylı bilgi için bk. Osman Kubilay GÜL (2011), *Ahmet Hamdi Başar ve İktisadi Devletçilik*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ,
- ²⁴ Başar (1946), *Hürriyet Buhranları*, İstanbul: Gün Basımevi, s. 55.
- ²⁵ Başar *Hürriyet Buhranları*, s. 88.
- ²⁶ Başar *Hürriyet Buhranları*, s. 57, 58.
- ²⁷ Başar (1942), *Bir Medeniyetin Sonu*, İstanbul: İstanbul Cumhuriyet Matbaası, s. 18.
- ²⁸ Başar (1941), *Değişen Dünya* İstanbul: Kenan Basımevi, s. 19-25.
- ²⁹ Başar “Buhranlar ve İnkılaplar Telakkisi: Türk İnkılabının Kaynak Noktaları ve Seyri Etrafında Bir Tahlil, *Kooperatif*, Eylül 1933, s. 16, s. 4.
- ³⁰ Başar “Kapitalizmin ve Sosyalizmin Yeni Çehresi”, *Barış Dünyası*, 1 Nisan 1963, s. 13, s. 2.
- ³¹ Başar (1943), *Türkiye ve Yeni Dünya*, İstanbul: Barış Dünyası Neşriyat, s. 4, 6.
- ³² Başar, “Anlaşılamayan İnkılaplar”, *Barış Dünyası*, 1 Kasım 1962, S. 8, s. 3.
- ³³ Başar, “Sistemin Adını Koyalım”, *Barış Dünyası*, 1 Ekim 1962, S. 7, s. 40.